

ОБЕТОВАНА ЗЕМЯ

БАРАК
ОБАМА

СЪДЪРЖАНИЕ

ПРЕДГОВОР	ix
ПЪРВА ЧАСТ ОБЛОГЪТ	1
ВТОРА ЧАСТ ДА, НИЕ МОЖЕМ	83
ТРЕТА ЧАСТ РЕНЕГАТ	215
ЧЕТВЪРТА ЧАСТ ДОБРАТА КАУЗА	351
ПЕТА ЧАСТ СВЕТАТ ТАКЪВ, КАКЪВТО Е	453
ШЕСТА ЧАСТ НА ТОПА НА УСТАТА	547
СЕДМА ЧАСТ ВИСШ ПИЛОТАЖ	659
БЛАГОДАРНОСТИ	745
ИЗПОЛЗВАНИ ФОТОГРАФИИ	749

ПРЕДГОВОР

ЗАПОЧНАХ ДА ПИША ТАЗИ КНИГА малко след края на втория ми президентски мандат – след като с Мишел за последен път се качихме на „Еър Форс 1“ и заминахме на запад за дълга почивка. Настроението в самолета беше сладко-горчиво. И двамата бяхме изтощени, физически и емоционално, не само от труда през изминалите осем години, но и от изненадващия резултат на изборите, в които за мой наследник бе избран човек с диаметрално противоположни възгледи на моите. Все пак, след като бяхме изминали своя път до края, изпитвахме известно удовлетворение от знанието, че сме направили най-доброто, на което сме способни – и че с колкото и проблеми да не се бях справил перфектно като президент, каквито и начинания, които бях планирал, да не бях изпълнил, страната беше в по-добро състояние, отколкото когато бях започнал. В рамките на цял месец с Мишел спяхме до късно, вечеряхме спокойно, излизахме на дълги разходки, плувахме в океана, правехме равносметка, заздравихме приятелството си, преоткрихме любовта и планирахме не толкова наситено със събития, но както се надявахме, не по-малко пълноценно второ действие. И когато се почувствах отново готов за работа и седнах с химикалка и тетрадка (все още обичам да пиша на ръка, защото съм забелязал, че компютърът придава дори на най-грубите ми чернови твърде лъскав вид и замаскира недооформените мисли като завършени), в главата ми се очерта ясен план за тази книга.

Преди всичко се надявах тя да даде честна равносметка за престоя ми в Белия дом – не само исторически доклад за ключовите събития, случили се по време на мандатите ми, и важните личности, с които съм общувал, – но и да отразява някои политически, икономически и културни процеси, които помогнаха за идентифицирането на предизвикателствата пред моята администрация и за решенията, които с екипа ми взехме, за да се справим с тях. Където е възможно, исках да създам у

читателите представа какво е да си президент на Съединените щати; искаха да повдигна леко завесата и да напомня на хората, че въпреки цялата власт и помпозност президентството си остава просто работа и нашето федерално правителство е човешко начинание като всяко друго, че мъжете и жените, работещи в Белия дом, изпитват ежедневно същата смесица от удовлетворение, разочарование, търкания в службата, неуспехи и малки победи като всичките им други съграждани. И накрая, искаха да разкаже една по-лична история, която би могла да вдъхнови младите, обмислящи да се посветят на обществена работа: как моята кариера в политиката всъщност започна с търсене на място, където да се впиша, на начин да обясня различните страни на смесения си произход, и как след като се свързах с нещо по-голямо от самия мен, в крайна сметка имах шанса да намеря общност и цел в живота.

Реших, че мога да направя всичко това на около 500 страници. Очаквах да ги завърша за година.

Честно казано, процесът по написване на книгата се оказа малко по-различен от това, което планирах. Въпреки най-добрите ми намерения тя продължи да расте както по обем, така и по обхват на темите и затова в крайна сметка реших да я разделя в два тома. С болка осъзнавам, че някой по-талантлив в писането би могъл да разкаже същата история на много по-малко страници (все пак личният ми кабинет в Белия дом се намираще точно до Спалнята на Линкълн, където в стъклена витрина се пази подписано копие на Гетисбъргската реч, състояща се само от 272 думи). Но всеки път, когато сядах да пиша – независимо дали за да разкажа за ранните етапи на кампанията си, за това как моята администрация се справи с финансовата криза, за преговорите с руснаците за ядрените оръжия или за силите, които доведоха до Арабската пролет, – умът ми отказваше да следва простото линейно повествование. Често се чувствах задължен да дам контекст на решенията, които аз и други вземахме, и не исках да заточа този фон в бележки под линия или в края на книгата (мразя бележките под линия). Открих, че невинаги мога да обясня мотивите си, като просто се позова на купчини икономически данни или си припомня някой подробен брифинг в Овалния кабинет, тъй като те се оформяха в разговори, които водех с непознати в хода на кампанията, посещения във военни болници или уроци от детството, които съм получил преди много години от майка си. От спомените ми многократно изплуваха привидно произволни детайли (как търся усамотено място за вечерната си цигара; как със служителите ми се смеем, докато играем карти на борда на „Еър Форс 1“), които са запечатали, както медиите никога няма да могат, преживяванията ми през осемте години в Белия дом.

Отвъд усилията около подреждането на думите по страници дори не подозирах как ще се развият събитията през трите години и половина след този последен полет на „Еър Форс 1“. Сега страната ни е обхваната от глобална пандемия и съпътстващата я икономическа криза: над 178 000 американци починаха, много фирми фалираха и милиони хора останаха без работа. В цялата страна хора от всички сфери на живота излязоха по улиците, за да протестираат срещу смъртта на невъоръжени чернокожи мъже и жени от ръцете на полицията. Но може би най-обезпокояващ е фактът, че нашата демокрация изглежда на ръба на тежка криза – криза, кореняща се във фундаменталното съперничество между две противоположни виждания за това какво е и какво трябва да бъде Америка; криза, която раздели политическата класа, озлоби я и я направи подозрителна и допусна постоянно нарушаване на институционалните норми, процедурните гаранции и придържането към основни факти, които както републиканците, така и демократите никога по-рано не са поставяли под съмнение.

Това съперничество със сигурност не е ново. До голяма степен то определя американската действителност. Заложено е в учредителните документи, които могат едновременно да обявят всички хора за равни и все пак да считат роба за три пети човек. Намира израз в нашите най-ранни съдебни решения, например, когато главен съдия на Върховния съд безочливо обяснява на индианците, че правата на племето им на собственост не могат да се приложат, тъй като съдът на завоевателя не е в състояние да признае справедливите искания на завладения. Тази борба се е водила на бойните полета на Гетисбърг и Апоматокс, но и в залите на Конгреса, на моста в Селма, сред лозята на Калифорния и по улиците на Ню Йорк – борба, в която участваха и войници, но по-често синдикалисти, суфражетки, носачи на гарите, студентски водачи, имигранти и гей активисти, въоръжени само с плакати, памфлети или чифт обувки, с които да се включат в похода. В основата на тази продължителна борба стои един прост въпрос: искаме ли реалността в Америка да отговаря на нейните идеали? Ако е така, наистина ли вярваме, че нашите разбирания за самоуправление и лична свобода, равенство на възможностите и равенство пред закона са приложими за всички? Или вместо това се грижим – на практика, ако не на хартия – да запазим тези неща за една шепа привилегирани?

Признавам, че има хора, които смятат, че е време да се откажем от този мит – че изучаването на миналото на Америка и дори само бегъл поглед върху днешните заглавия показват, че идеалите на тази нация винаги са стояли на заден план спрямо завоеванията и поробителството, расовата кастова система и хищническият капитализъм, и че да се преструваме,

че е обратното, означава да сме съучастници в игра, която е фалшифицирана от самото начало. Признавам, че по време на работата ми по тази книга, когато размишлявах за своето президентство и за всичко, което се случи оттогава, имаше моменти, когато се питах дали не съм бил твърде умерен, когато съм говорил за истината такава, каквата я виждах, твърде предпазлив в думите и делата, убеден, че като разчитам на това, което Линкълн нарича по-добрите ангели на нашата природа, имам по-голям шанс да водя народа към онази Америка, която ни е обещана.

Не знам. Това, което мога да кажа със сигурност, е, че все още не съм готов да се откажа от надеждата за една по-добра Америка – не само заради бъдещите поколения американци, но и заради цялото човечество. Защото съм убеден, че пандемията, която преживяваме сега, е едновременно проява и само временно прекъсване на неуморния марш към един взаимосвързан свят, в който народите и културите не могат да не се сблъскат.

В този свят – на глобални вериги за доставки, мигновени движения на капитали, социални медии, транснационални терористични мрежи, климатични промени, масова миграция и постоянно нарастваща сложност – трябва да се научим да живеем заедно, да си сътрудничим и да признаваме достойнството на другия, иначе ще загинем. Затова светът гледа към Америка – единствената велика сила в историята, съставена от хора от всички краища на планетата, включваща представители на всички раси, религии и културни традиции, – за да види дали нашият експеримент с демокрацията работи. Да види дали можем да направим нещо, което никоя друга нация не е правила. Да види дали наистина можем да живеем според своите идеали.

Присъдата още не е произнесена. Докато бъде публикуван този първи том, изборите в САЩ ще са минали и макар да съм убеден, че залозите не могат да са по-високи, знам също, че само едни избори не могат да решат проблема. Ако запазвам надежда, то е само защото съм се научил да вярвам на своите сънародници, особено на тези от следващото поколение, чието убеждение, че всички хора са еднакво ценни, изглежда, им е вродено, и които настояват да осъществим принципи, на които са ги учили техните родители и учители, но в които може би самите те никога не са вярвали напълно. Повече, отколкото за когото и да е друг, тази книга е за младите хора – покана отново да преобразим света и да създадем, чрез усилен труд, решителност и голяма доза въображение, една Америка, която най-сетне е върна на всичко най-добро в нас.

ГЛАВА 1

ОТ ВСИЧКИ СТАИ, зали и забележителности, които съставляват Белия дом и прилежащата му територия, най-любима ми беше Западната колонада.

В продължение на осем години тази пътека очертаваше моето ежедневно едноминутно придвижване на открито от дома до работа и обратно. Тук всяка сутрин усещах първата плесница на зимния вятър или пулса на летните горещини; тук събирах мислите си, набелязвах си точките за предстоящи заседания, подреждах аргументите си за скептично настроени конгресмени или нетърпеливи избиратели, подготвях се за някое решение или за някоя бавно назряваща криза.

През първите години от съществуването на Белия дом административните помещения и резиденцията на президентското семейство били под един покрив, а Западната колонада била само пътека към конюшните. Когато встъпил в длъжност обаче, Теди Рузвелт решил, че една сграда не е достатъчна, за да побере съвременен персонал, шест буйни деца и здравия му разум. Той наредил да построят това, което по-късно станало Западното крило и Овалният кабинет, и през следващите десетилетия, под управлението на няколко последователни президенти, се появила сегашната конфигурация на Колонадата, заграждаща като дъга северната и западната част на Розариума – с дебела стена от север, гола и без украса, ако не броим високите прозорци с формата на полумесеци; и величествени бели колони от запад, застанали като почетен караул, осигуряващ безопасното преминаване.

По принцип ходя бавно – хавайска походка, както казва Мишел понякога с нотка на нетърпение. През Колонадата обаче преминавах по различен начин, мислейки си за историята, която е създавана тук, и за моите предшественици. Крачките ми ставаха по-дълги; стъпките ми върху каменните плочи – акцентирани от ехото от движещите се на ня-